

Sirküler Tarihi : 28.09.2006
Sirküler No : 2006/102

YENİ HALİYLE KURUMLAR VERGİSİ İSTİSNALARI

Bilindiği üzere, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu yürürlükten kaldırılarak yerine 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu ihdas edilmiştir.

Yeni Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 5'inci maddesinde düzenlenmiş olan kurumlar vergisi istisnaları bu Sirkülerimizin konusunu oluşturmaktadır.

Söz konusu 5'inci maddenin metni Sirkülerimizin ekinde sunulmuştur.

Aşağıdaki 6 no.lu bölümde açıkladığımız istisnanın yürürlük tarihi 21.06.2006 olup, diğer bölümlerde belirttiğimiz istisnalar 1.1.2006 tarihinden itibaren geçerli kılınmıştır.

1. İŞTİRAK KAZANÇLARI İSTİSNASI (KVK Md:5/1-a) :

Kurumlar vergisi mükelleflerinin tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine katılması nedeniyle, elde ettikleri kar payları (iştirak kazançları) kurumlar vergisinden müstesnadır. Bu istisna kurucu senetleri ve diğer intifa senetlerinden elde edilen kar payları için de uygulanır.

Esasen bu hüküm gerçek bir istisna hükmü değil, vergi mükerrerliğini önleme amaçlı bir düzenleme olup, iştirak edilen şirkette kurumlar vergisi uygulandığı dikkate alınarak bakiye tutarın tekrar kurumlar vergisine tabi tutulmasını önlemektedir.

Fonların katılma belgeleri ve yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kar payları için bu istisna geçerli değildir. Çünkü söz konusu fon ve ortaklıkların kazançları 5'inci maddenin (d) bendi ile istisna edilmiş olduğundan, bu kar paylarında vergi mükerrerliği söz konusu değildir.

2. YURT DIŞI İŞTİRAKLERDEN ELDE EDİLEN KAR PAYLARINDA BELLİ ŞARTLARLA UYGULANAN İSTİSNA (KVK Md: 5/1-b) :

KVK'nun 5/1-b maddesinde kanuni ve iş merkezleri Türkiye'de bulunmayan anonim veya limited şirket niteliğindeki yabancı şirketlerin sermayesine iştirak eden tam mükellef kurumların bu iştiraklerden sağladıkları kar payları, **belli şartların varlığı halinde** kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

İstisna için aranan şartların neler olduğu ekteki 5'inci madde metninin (b) bendindeki 1,2,3,4 no.lu alt bentlerde sayılmış olup, burada tekrarına gerek görülmemiştir.

3. YURT DIŞI İŞTİRAK HİSSELERİNİN ELDEN ÇIKARILMASINDAN SAĞLANAN KAZANÇLARDA BELLİ ŞARTLARLA UYGULANAN İSTİSNA (KVK Md.5/1-c) :

Nakit varlıklar dışındaki aktif toplamının % 75 veya daha fazlasının yurt dışı şirketlerin en az % 10 veya daha fazla sermayesine iştiraktan oluşan kurumlar vergisi mükelleflerinin en az 2 tam yıl süre ile aktiflerinde kalan yurt dışı iştirak hisselerini elden çıkarmalarından doğan kazançlar kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

Her ne kadar aşağıdaki 6 no.lu bölümde açıkladığımız (Md.5/1-e) maddesinde de en az 2 yıl elde tutulmuş iştirak hisselerinin satışından sağlanan kazançlara yönelik bir istisna hükmü bulunmakta ise de, 5/1-c maddesindeki bu istisna, diğerinden farklı olarak kazancın % 75'ini değil, % 100'ünün konu almakta ve karın 5 yıl süre ile ortaklara dağıtılmaması (pasifte fon hesabında tutulması) ve satış bedelinin belli süre içinde tahsil edilmesi şartlarına tabi bulunmamaktadır.

4. EMİSYON PRİMLERİ (KVK Md.5/1-ç) :

Bilindiği üzere anonim şirketler gerek kuruluşlarında gerekse sermaye artırımlarında çıkardıkları payları ortaklara, bu payların nominal bedellerinin üstünde tahsilat yapmak suretiyle verebilmektedirler.

Ortaklarca bu pay karşılığında sermaye olarak şirkete verilen para ile alınan payın nominal bedeli arasındaki fark emisyon primi olarak isimlendirilmekte ve söz konusu emisyon primleri KVK'nun 5/1-ç maddesi ile kurumlar vergisinden istisna edilmiş bulunmaktadır.

Esasen bu da gerçek anlamda bir istisna hükmü değildir. Çünkü emisyon primleri şirketin faaliyet göstererek kazandığı para değil, ortaklarca sermaye benzeri şekilde şirkete konulmuş paralardır. Zaten emisyon primleri Türk Ticaret Kanunu uyarınca yasal yedek akçe mahiyeti taşıyor ve hasılat hesabına değil, 520 no.lu HİSSE SENEDİ İHRAÇ PRİMLERİ hesabına kaydedilir.

5. YATIRIM FON VE ORTAKLIKLARININ KAZANÇLARI (KVK Md. 5/1-d) :

KVK'nun 5/d bendindeki 1 ve 2 no.lu alt bentlerde yazılı fonları ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları ile aynı bendin 3,4,5,6 no.lu alt bentlerindeki yazılı fon ve ortaklıkların tüm kazançları kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

Ancak bu istisna, söz konusu fon ve ortaklıkların, gelirlerini elde ederken stopaja uğramalarına engel değildir.

Bu fon ve ortaklıklardan kurumlarca elde edilen kar paylarında iştirak kazançları istisnası uygulanmamaktadır. (KVK Md.5/1-a) Başka bir anlatımla kazanç fon veya ortaklık bünyesinde kaldığı sürece vergisiz olmakta fakat, kurumlar vergisi mükellefi olan pay sahiplerince kar payı olarak elde edildiğinde iştirakçi kurumun vergiye tabi kazancına dahil edilmektedir.

6. EN AZ İKİ YIL SÜRE İLE ELDE TUTULMUŞ GAYRİMENKULLERİN İŞTİRAK HİSSELERİNİN VE RÜÇHAN HAKLARININ SATIŞINDAN DOĞAN KAZANCIN % 75'İ İÇİN BELLİ ŞARTLARLA UYGULANAN İSTİSNA (KVK Md.5/1-e) :

Söz konusu satış kazançlarının % 75'inin kurumlar vergisinden istisna edilmesi için aranan şartlar şöyle özetlenebilir :

- Satışı yapılan taşınmaz veya iştirak hissesine (kurucu ve intifa senetleri dahil) en az iki yıldan beri sahip olunmalıdır. (Bu 2 yıllık sürenin hesabı bakımından, bedelsiz olarak veya rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle itibari değerler üzerinden elde edilen hisse senetlerinin elde edilme tarihi olarak bu yeni hisseler baz teşkil eden eski hisselerin elde edilme tarihi esas alınır. Devir veya bölünme suretiyle devralınan taşınmazlar, iştirak hisseleri ve rüçhan haklarının satışında 2 yıllık süre devralınan veya bölünen kurumda geçen süreler de dikkate alınmak suretiyle hesaplanır.)
- İstisnanın uygulanacağı dönem satışın yapıldığı dönemdir.
- İstisna satışın yapıldığı dönemde uygulanmakla beraber, satış bedelinin satışın yapıldığı yılı izleyen ikinci takvim yılının sonuna kadar tahsil edilmesi şarttır. Bu süre içinde tahsil edilmeyen satış bedeline isabet eden istisna haksız kullanılmış sayılır.
- Satış kazancı, pasifte özel bir fon hesabında, satışın yapıldığı yılı izleyen 5'inci yılın sonuna kadar tutulmalıdır. (Bu fon ancak sermayeye ilave edilebilir. Ortaklara dağıtılması veya başka bir hesaba nakledilmesi istisna şartlarını bozacağı için zamanında tahakkuk etmeyen vergiler ziyaa uğramış sayılır. Yine bu süre içinde kurumun tasfiye edilmesi de istisna hakkının uygulandığı tarih itibariyle ortadan kalkmasına yol açar. Bu istisnayı kullanmış kurumun başka bir kuruma devir yoluyla infisahı veya bölünmeye uğraması istisnayı etkilemez.) İstisnanın en önemli şartı budur. Çünkü bu şart satış kazancını 5 yıldan fazla süre ile şirketin içine kilitlemektedir.

- Menkul kıymet veya taşınmaz ticareti veya kiralınması ile uğraşan kurumların bu amaçla ellerinde bulundurdıkları iştirak hisselerinin ve gayrimenkullerin satışında bu istisna uygulanamaz. Çünkü menkul kıymetlerin ticareti ile uğraşanların sahip oldukları menkul kıymetler veya gayrimenkul yapıp satma veya alıp satma faaliyetinde bulunanların bu faaliyet kapsamındaki taşınmazları emtia niteliği arz eder. Başka tür emtiaları alıp satanlara tanınmamış olan bu istisnanın emtia niteliğini arz eden iştirak hisseleri ve taşınmazlarda da uygulanmaması doğaldır. Daha önce muhtelif geçici maddeler ve son olarak 5422 sayılı KVK'nun 8/12 maddesi kapsamında uygulanan istisnaya göre getirilen önemli bir fark da kiraya verilmek suretiyle elde tutulan gayrimenkullerde dahi bu istisnanın uygulanmamasıdır.

Bu istisna ile ilgili gerekçede, madde metninde yer almayan şart ve sınırlamalara yer verilmiş olup bunlar eskiden olduğu gibi tereddütlere ve bent metnine uymayan tarhiyatlara sebebiyet verecektir.

Bu istisnanın yürürlük tarihi 21.06.2006 olarak belirlenmiştir. (KVK Md. 37/a) Dolayısıyla yukarıdaki şartlar sağlanarak 21.06.2006 ve daha sonraki tarihlerde, yapılan iştirak hissesi ve gayrimenkul satışlarında, satış kazancının % 75 oranında istisna uygulanacak ve istisna hakkının korunabilmesi (cezalılığa uğranılmaması) için satış sonrası şartlara da uyulması gerekecektir. 20.06.2006'dan önceki satışlardan doğan kazançlar ise, eski KVK'nun 8/12'nci maddesindeki şartlar sağlanmak kaydıyla % 100 oranında kurumlar vergisinden istisna edilecektir. (KVK'nun geçici 1'inci maddesindeki 10 no.lu bent)

7. TAKİPTEKİ BANKA BORCUNA VEYA TMSF BORCUNA KARŞILIK OLARAK, TAŞINMAZ İŞTİRAK HİSSESİ VEYA RÜÇHAN HAKKI VERİLMESİNDEN DOĞAN KAZANÇLARIN % 100'Ü İLE BANKALARIN BU ŞEKİLDE ELDE ETTİKLERİ DEĞERLERİ SATMALARINDAN KAYNAKLANAN KAZANCIN % 75'İ KURUMLAR VERGİSİNDEN İSTİSNA EDİLMİŞTİR (KVK Md.5/1-f) :

Bankalara olan borçları nedeniyle kanuni takibe alınmış olan yahut TMSF'na borçlu durumda bulunan kurumlar ile bunların kefillerinin sahip oldukları taşınmazlar, iştirak hisseleri (kurucu senetleri ve intifa senetleri dahil) ile rüçhan haklarının bu borçlara karşılık olarak alacaklı banlara veya TMSF'na devrinden sağlanan hasılatın bu borçların tasfiyesinde kullanılan kısmına isabet eden kazançların % 100'ü kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

Ayrıca bankaların takibe aldıkları alacakları karşılığında elde ettikleri taşınmaz ve iştirak hisselerini sonradan satmak suretiyle sağladıkları kazançların da % 75'i kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

8. YURT DIŞINDAKİ İŞYERLERİ VEYA DAİMİ TEMSİLCİLER ARACILIĞI İLE ELDE EDİLEN KAZANÇLAR İÇİN BELLİ ŞARTLARLA TANINAN İSTİSNA (KVK Md.5/1-g) :

Yurt dışında şirket kurmaksızın (bir Türk kurumunun yurt dışı şubesi olarak) veya yurt dışında bir daimi temsilci bulundurmamak suretiyle yurt dışı faaliyetlerden sağlanan kazançların, tam mükellefiyet gereği, vergi öncesi tutarları ile Türkiye'de beyan edilerek kurumlar vergisi matrahına dahil edilmesi hesaplanan kurumlar vergisinden yurt dışında ödenen kazanç vergisinin mahsup edilmesi yasa gereğidir. (KVK Md.3/1, 33)

KVK'nun 5/1-g maddesinde aşağıdaki şartlar sağlandığı takdirde, söz konusu yurt dışı kazançların kurumlar vergisinden istisna edilmesi (bu kazançların kurumlar vergisi matrahına dahil edilmemesi ve doğal olarak yurt dışında ödenen vergilerin de mahsup edilmemesi) hükmü getirilmiştir. Bu istisnanın uygulanabilmesi için aranan şartlar şunlardır :

- “1) Bu kazançların, doğduğu ülke vergi kanunları uyarınca en az % 15 oranında gelir ve kurumlar vergisi benzeri toplam vergi yükü taşıması,
- 2) Kazançların elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması,

- 3) *Ana faaliyet konusu, finansal kiralama dahil finansman temini, sigorta hizmetlerinin sunulması veya menkul kıymet yatırımı olan kurumlarda, bu kazançların doğduğu ülke vergi kanunları uyarınca en az Türkiye’de uygulanan kurumlar vergisi oranında gelir ve kurumlar vergisi benzeri toplam vergi yükü taşıması.”*

Burada aranan % 15 asgari vergi yükünün tespitinde 5’inci maddenin 1/b bendindeki şu tanım dikkate alınacaktır :

“Bu bent uyarınca vergi yükü, kanunî veya iş merkezinin bulunduğu ülkede ilgili dönemde tahakkuk eden ve kâr payı dağıtımına kaynak olan kazançlar üzerinden ödenen vergiler dahil olmak üzere toplam gelir ve kurumlar vergisi benzeri verginin, bu dönemde elde edilen toplam dağıtılabilir kurum kazancı ile tahakkuk eden gelir ve kurumlar vergisi toplamına oranlanması suretiyle tespit edilir.”

9. YURT DIŞI İNŞAAT, ONARIM, MONTAJ İŞLERİ VE TEKNİK HİZMETLERDEN SAĞLANAN KAZANÇLAR (KVK Md.5/1-h) :

Eskiden beri devam eden bu istisna hükmü yeni KV’da aynen tekrarlanmıştır. Söz konusu yurt dışı kazançların kurumlar vergisinden istisna edilebilmesi için aranan tek şart bu kazançların Türkiye’de genel sonuç hesaplarına (gelir tablosuna) intikal ettirilmiş olmasından ibarettir. Kazancın Türkiye’ye getirilmesi veya döviz alım belgesine bağlanması mecburiyetleri yoktur.

Tabiatıyla bu bent kapsamında uygulanacak istisna Türk Kurumlar Vergisi mükellefleri tarafından yurt dışında alınan ve yurt dışında şirket kurmaksızın (şube yahut şantiye kurarak yahut faturası Türkiye’den gönderilerek yurt dışında yapılan inşaat, onarım, montaj ve teknik hizmetlere yöneliktir.

10. BAZI EĞİTİM KURULUŞLARINA İLK BEŞ YIL İÇİN SAĞLANAN İSTİSNA (KVK Md.5/1-ı) :

“Okul öncesi eğitim, ilköğretim, özel eğitim ve orta öğretim özel okulları ile Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara veya kamu yararına çalışan derneklere bağlı rehabilitasyon merkezlerinin işletilmesinden, ilgili Bakanlığın görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığının belirleyeceği usûller çerçevesinde beş hesap dönemi itibarıyla elde edilen kazançlar”

kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

Bu istisnanın uygulanacağı 5 yıllık süre, söz konusu okulların ve rehabilitasyon merkezlerinin faaliyete geçtiği hesap döneminden itibaren başlar. Okullar genellikle yıl sonlarına doğru yeni bir eğitim dönemine başladıkları için, yeni okul kuruluşlarında, birkaç ay süren ilk faaliyet yılı tam yıl olarak kabul edilip, bu ilk yılda ve izleyen 4 yıl boyunca istisna uygulanacaktır.

Ancak okullar ilk yıllarında genellikle kara geçemedikleri için bu istisnanın uygulama alanı çok dardır.

11. KOOPERATİFLERCE ORTAKLARA DAĞITILAN RİSTURNLAR (KVK 5/1-i) :

“Bilindiği üzere, kooperatiflerce ortaklara dağıtılan risturnlar, ortakların kooperatife yaptıkları muameleler neticesinde ortaklardan alınan veya onlar lehine doğan fazlaların gene ortaklara iade edilmesidir. Bir başka ifadeyle bu meblağlar, kooperatifin kazancı olmayıp ortağın parasıdır.” (47 no.lu KVK Genel Tebliği) Ortakların eline geçen risturnlar, aynı gerekçelerle kazanç dağıtımı sayılmaz ve menkul sermaye iradı veya bir başka gelir türü olarak gelir vergisine tabi tutulmaz. (KVK 5/1-i, GVK 75/2)

Yeni KVK’da risturn istisnası benzer ifadelerle aynen korunmuştur.

12. MALİYE BAKANLIĞI YENİ KURUMLAR VERGİSİ İSTİSNALAR HAKKINDA HENÜZ AÇIKLAMA YAPMAMIŞTIR :

Aşağıda metni verilen 5'inci maddenin (2) no.lu bendinde;

“Bu maddedeki istisnaların uygulanmasına ilişkin usûlleri tespit etmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

İfadesi yer almakla beraber, Maliye Bakanlığı henüz bu istisnaların uygulanmasına ilişkin usulleri belirleyen bir açıklama yapmamıştır.

13. İSTİSNA KAZANÇLARA İLİŞKİN GİDERLER, VERGİSEL AÇIDAN KABUL EDİLMEYEN GİDERLERDİR :

Aşağıdaki 5'inci maddenin (3) no.lu bendinde ;

“İştirak hisseleri alımıyla ilgili finansman giderleri hariç olmak üzere, kurumların kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarına ilişkin giderlerinin veya istisna kapsamındaki faaliyetlerinden doğan zararlarının, istisna dışı kurum kazancından indirilmesi kabul edilmez.”

Eski Kurumlar Vergisi Kanununda da buna benzer bir hüküm bulunmaktaydı. Ancak ;

- Yeni KVK'da “İstisna kapsamındaki faaliyetten doğan zararların da vergiye tabi kazancı azaltamayacağı şeklindeki eskiden uygulanmakta olan anlayış, madde metnine yerleştirilmiştir.
- Vadeli olarak veya borçlanılmak suretiyle edinilen iştirak hisselerine ilişkin finansman giderlerinin bu kapsamda KKEG olmadığı (Vergisel açıdan kabul edilen gider olarak kaydedileceği) şeklindeki yine eskiden de uygulanmakta olan anlayış, yasa hükmü haline getirilmiştir.

Saygılarımızla.

“İstisnalar**Madde No 5**

(1) Aşağıda belirtilen kazançlar, kurumlar vergisinden müstesnadır:

a) Kurumların;

1) Tam mükellefiyete tâbi başka bir kurumun sermayesine katılmaları nedeniyle elde ettikleri kazançlar (Fonların katılma belgeleri ile yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları hariç),

2) Tam mükellefiyete tâbi başka bir kurumun kârına katılma imkânı veren kurucu senetleri ile diğer intifa senetlerinden elde ettikleri kâr payları.

b) Kanunî ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan anonim ve limited şirket niteliğindeki şirketlerin sermayesine iştirak eden kurumların, bu iştiraklerinden elde ettikleri aşağıdaki şartları taşıyan iştirak kazançları;

1) İştirak payını elinde tutan şirketin, yurt dışı iştirakin ödenmiş sermayesinin en az % 10’una sahip olması,

2) Kazancın elde edildiği tarih itibarıyla iştirak payının kesintisiz olarak en az bir yıl süreyle elde tutulması (Rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle veya yurt dışı iştirakin iç kaynaklarından yapılan sermaye artırımları nedeniyle elde edilen iştirak payları için sahip olunan eski iştirak paylarının elde edilme tarihi esas alınır.),

3) Yurt dışı iştirak kazancının kâr payı dağıtımına kaynak olan kazançlar üzerinden ödenen vergiler dahil iştirak edilen kurumun faaliyette bulunduğu ülke vergi kanunları uyarınca en az % 15 oranında gelir ve kurumlar vergisi benzeri toplam vergi yükü taşıması; iştirak edilen şirketin esas faaliyet konusunun, finansal kiralama dahil finansman temini veya sigorta hizmetlerinin sunulması ya da menkul kıymet yatırımı olması durumunda, iştirak edilen kurumun faaliyette bulunduğu ülke vergi kanunları uyarınca en az Türkiye’de uygulanan kurumlar vergisi oranında gelir ve kurumlar vergisi benzeri toplam vergi yükü taşıması,

4) İştirak kazancının, elde edildiği hesap dönemine ilişkin kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye’ye transfer edilmesi.

Yurt dışındaki inşaat, onarım, montaj işleri ve teknik hizmetlerin yapılabilmesi için ilgili ülke mevzuatına göre ayrı bir şirket kurulmasının zorunlu olduğu durumlarda, özel amaç için kurulduğunun ana sözleşmelerinde belirtilmesi ve fiilen bu amaç dışında faaliyetinin bulunmaması şartıyla, söz konusu şirketlere iştirak edilmesinden elde edilen kazançlar için bu bentte belirtilen şartlar aranmaz.

Bu bent uyarınca vergi yükü, kanunî veya iş merkezinin bulunduğu ülkede ilgili dönemde tahakkuk eden ve kâr payı dağıtımına kaynak olan kazançlar üzerinden ödenen vergiler dahil olmak üzere toplam gelir ve kurumlar vergisi benzeri verginin, bu dönemde elde edilen toplam dağıtılabilir kurum kazancı ile tahakkuk eden gelir ve kurumlar vergisi toplamına oranlanması suretiyle tespit edilir.

c) Kazancın elde edildiği tarih itibarıyla aralıksız en az bir yıl süreyle nakit varlıklar dışında kalan aktif toplamının % 75 veya daha fazlası, kanunî veya iş merkezi Türkiye’de bulunmayan anonim veya limited şirket niteliğindeki şirketlerin her birinin sermayesine en az % 10 oranında iştiraktan oluşan tam mükellefiyete tâbi anonim şirketlerin, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan yurt dışı iştirak hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kurum kazançları.

ç) Anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları payların bedelinin itibârî değeri aşan kısmı.

d) Türkiye’de kurulu;

- 1) Menkul kıymetler yatırım fonları veya ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları,
- 2) Portföyü Türkiye'de kurulu borsalarda işlem gören altın ve kıymetli madenlere dayalı yatırım fonları veya ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları,
- 3) Girişim sermayesi yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları,
- 4) Gayrimenkul yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları,
- 5) Emeklilik yatırım fonlarının kazançları,
- 6) Konut finansmanı fonları ile varlık finansmanı fonlarının kazançları.

e) Kurumların, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan taşınmazlar ve iştirak hisseleri ile aynı süreyle sahip oldukları kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan haklarının satışından doğan kazançların % 75'lik kısmı.

Bu istisna, satışın yapıldığı dönemde uygulanır ve satış kazancının istisnadan yararlanan kısmı satışın yapıldığı yılı izleyen beşinci yılın sonuna kadar pasifte özel bir fon hesabında tutulur. Ancak satış bedelinin, satışın yapıldığı yılı izleyen ikinci takvim yılının sonuna kadar tahsil edilmesi şarttır. Bu süre içinde tahsil edilmeyen satış bedeline isabet eden istisna nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyaa uğramış sayılır.

İstisna edilen kazançtan beş yıl içinde sermayeye ilave dışında herhangi bir şekilde başka bir hesaba nakledilen veya işletmeden çekilen ya da dar mükellef kurumlarca ana merkeze aktarılan kısım için uygulanan istisna dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyaa uğramış sayılır. Aynı süre içinde işletmenin tasfiyesi (bu Kanuna göre yapılan devir ve bölünmeler hariç) halinde de bu hüküm uygulanır.

Bedelsiz olarak veya rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle itibarî değeriyle elde edilen hisse senetlerinin elde edilme tarihi olarak, sahip olunan eski hisse senetlerinin elde edilme tarihi esas alınır. Devir veya bölünme suretiyle devralınan taşınmazlar, iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının satışında iki yıllık sürenin hesabında, devir olunan veya bölünen kurumda geçen süreler de dikkate alınır.

Menkul kıymet veya taşınmaz ticareti ve kiralınmasıyla uğraşan kurumların bu amaçla ellerinde bulundurdıkları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır.

f) Bankalara borçları nedeniyle kanunî takibe alınmış veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna borçlu durumda olan kurumlar ile bunların kefillerinin ve ipotek verenlerin sahip oldukları taşınmazlar, iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının, bu borçlara karşılık bankalara veya bu Fona devrinden sağlanan hasılatın bu borçların tasfiyesinde kullanılan kısmına isabet eden kazançların tamamı ile bankaların bu şekilde elde ettikleri söz konusu kıymetlerin satışından doğan kazançların %75'lik kısmı.

g) Kurumların yurt dışında bulunan iş yerleri veya daimî temsilcileri aracılığıyla elde ettikleri aşağıdaki şartları taşıyan kurum kazançları;

- 1) Bu kazançların, doğduğu ülke vergi kanunları uyarınca en az % 15 oranında gelir ve kurumlar vergisi benzeri toplam vergi yükü taşıması,
- 2) Kazançların elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması,
- 3) Ana faaliyet konusu, finansal kiralama dahil finansman temini, sigorta hizmetlerinin sunulması veya menkul kıymet yatırımı olan kurumlarda, bu kazançların doğduğu ülke vergi kanunları uyarınca en az Türkiye'de uygulanan kurumlar vergisi oranında gelir ve kurumlar vergisi benzeri toplam vergi yükü taşıması.

Bu bent uyarınca toplam vergi yükü, birinci fıkranın (b) bendindeki tanıma göre tespit edilir.

h) Yurt dışında yapılan inşaat, onarım, montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağlanarak Türkiye'de genel sonuç hesaplarına intikal ettirilen kazançlar.

ı) Okul öncesi eğitim, ilköğretim, özel eğitim ve orta öğretim özel okulları ile Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara veya kamu yararına çalışan derneklere bağlı rehabilitasyon merkezlerinin işletilmesinden, ilgili Bakanlığın görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığının belirleyeceği usûller

çerçevesinde beş hesap dönemi itibarıyla elde edilen kazançlar (İstisna, belirtilen okulların ve rehabilitasyon merkezlerinin faaliyete geçtiği hesap döneminden itibaren başlar.).

i) Kooperatif ortaklarının yönetim gideri karşılığı olarak ödedikleri paralardan harcanmayarak iade edilen kısımlar ile aşağıda belirtilen kooperatiflerin ortakları için;

- 1) Tüketim kooperatiflerinde, ortakların kişisel ve ailevî gıda ve giyecek ihtiyaçlarını karşılamak için satın aldıkları malların değerine,*
- 2) Üretim kooperatiflerinde, ortakların üreterek kooperatife sattıkları veya kooperatiften üretim faaliyetinde kullanmak üzere satın aldıkları malların değerine,*
- 3) Kredi kooperatiflerinde, ortakların kullandıkları kredilere, göre hesapladıkları risturnlar.*

Bu risturnların ortaklara dağıtımı, kâr dağıtımı sayılmaz. Risturnun nakden veya aynı değerde mal ile ödenmesi istisnanın uygulanmasına engel değildir.

Ortaklardan başka kimselerle yapılan işlemlerden doğan kazançlar ile ortaklarla ortaklık statüsü dışında yapılan işlemlerden doğan kazançlar hakkında risturnlara ilişkin istisna hükmü uygulanmaz. Bunların genel kazançtan ayrılmasında, ortaklarla yapılan iş hacminin genel iş hacmine olan oranı esas alınır.

(2) Bu maddedeki istisnaların uygulanmasına ilişkin usûlleri tespit etmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

(3) İştirak hisseleri alımıyla ilgili finansman giderleri hariç olmak üzere, kurumların kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarına ilişkin giderlerinin veya istisna kapsamındaki faaliyetlerinden doğan zararlarının, istisna dışı kurum kazancından indirilmesi kabul edilmez.”